



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor  
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum  
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,  
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino**

**Lugduni, M. DC. LXXX.**

54. An Regulares, si velint prædicare, possint ab Episcopis examinari. Ex  
p. 11. t. 2. & Misc. 2. r. 29.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

tae declarationi Sacrae Congregationis obstare Bullam Leonis X. Respondeo, negandum esse; nam licet asserat in dicta Bulla Pontifex, Regulares pro praedicatione examinandos esse à suis Superioribus non negat minime Episcopos, postea si velint, examinare illos non posse; sicuti quando Episcopus non ordinat, examinat suos Diaconos pro Ordinibus alibi recipiendis, & testatur de hoc in dimissoriis; & tamen non ex hoc sequitur Episcopum ad quem mittuntur non posse illos, si velit examinare, ut de facto aliqui examinant, ut docet Alzedus in *praxi Episcop. part. 2. c. 3. n. 71.* & alij. Ergo, &c.

4. Nec obstat dicere, quod Concilium, quando loquitur de praedicatione Regularium, non facit mentionem de examine: nam respondeo, Concilium asserere, Regulares non posse praedicare in alienis Ecclesiis, nisi ab Ordinario licentia obtenta. Ergo, supposita necessitate dictae licentiae, debet Ordinatio consistere de sufficientia Concionatoris: sed hanc Episcopus assequi non potest, nisi per examen: ergo per Concilium, Episcopis dictum examen concessum est: quod patet ex obseruantia subsequente; & ideo recte dicitur, quod consuetudo sit optima legum interpretis, *ex leg. 37. ff. de legibus*, & statuta ex praxi, & obseruantia ipsorum practicata, interpretantur, restringuntur, & ampliantur, ut probant Doctores, quos citat, & sequitur Hulricus Hannius in *sua Encyclopaedia iuris, part. 1. tit. 3. c. 7. num. 71.* Ergo, &c.

5. Confirmantur supradicta ex Bulla Pij V. allata à Basileo in *Florib. Theol. mor. verb. Prædicator. n. 7.* Tamburino de *iure Abbatum tom. 2. disput. 11. q. 2. num. 12.* & Emanuel Sà *verb. Prædicare, num. 7.* ubi habetur, Religiosos Mendicantes semel examinatos in vna Diocesi ad praedicandum, non posse in ea amplius examinari: ergo dicendum est contra Pellizzarium, & alios, Concilium præbuisse Episcopis potestatem examinandi Regulares, quoad praedicandum; nec Bullam Leonis X. abstulisse Episcopis hanc potestatem; cum Pius V. clarè asserat, Regulares Concionatores ab Episcopis saltem examinari posse.

6. Non deseram tamen hęc adnotare in fauorem amicissimi Patris Pellizzarij, suam sententiam præter Doctores ab ipso citatos, docere mordicus Cyprianum Croulers Cappucinum in Regulam D. Francisci ad *cap. 9. lect. 1.* & probabilem ex Miranda existimare Hieronymum Rodriquez in *Compend. 99. Regular. cap. 111. num. 2.* Verùm cum circa præsentem quaestionem adsit praxis in contrarium, & declaratio Sacrae Congregationis, ut vilius est, ab opinione affirmatiua non recedo.

## RESOL. LIV.

An Regulares, si velint praedicare possint ab Episcopo examinari? Ex p. 11. tr. 2. & Misc. 2. Ref. 29.

Sup. hoc in  
tribus præ  
cedentibus  
Ref. & in  
Ref. seq. 5.  
vlt. & infra  
in fine Ref.  
57. vers. sicut  
etiam.

§. 1. **N**egatiuè respondet Bruno de *privileg. Regular. tract. 6. c. 2. propos. 3.* Quia cum examen de prædicatoris capacitate ad superiores Regulares spectet, nec de obligatione ad aliud examen in iure, & Pontificis concessionibus sermo habeatur, nulla ratio illud admittendi apparet. 2. Quoniam etiam vigente Tridentino non est imposita huiusmodi obligatio; nam de illo nullam facit mentionem, quando de Prædicatori Regulari agit, sed tantum illi imponit onus se se præsentendi, & benedictionem petendi ad praedicandum in suis Ecclesiis; & vltra hæc duo ad praedicandum in alienis Ecclesiis. 3.

videlicet licentiam ab Episcopo accipiat, sic habetur *sess. 5. cap. 2.* Et hanc sententiam veram esse, ac de iure sustinet Mauritius Alzedus in *praxi Episc. p. 2. cap. 13. num. 104.* Barbosa de *potest. Episcop. part. 3. d. leg. 1. 6. num. 23.* Hieron. Roder. in *Compend. Regul. resol. 112. n. 2.*

2. Nec obstat, Sacram Congr. Cardinalium in Quæstione vna vngentina sub die 22. Ianuarij 1622. ex relatione vna ne Antonini Diana, *tract. 4. Miscellan. resol. 22. de. 1.* clarasse, posse Episcopos examinare Regulares praedicare volentes in Ecclesiis, quæ non sunt suorum ordinum, quoniam nec de illo decreto authenticè constat: nec si constaret, reuocatur priuilegia, ius commune, & Tridentinum, quod etiam in litteris Apostolicis, imò & in Concilijs, quando aliquid determinant, necesse est. Accedit, quod ab illo tempore fuerunt confirmata priuilegia Regularia, quæ Tridentino non aduerfantur: illud autem priuilegium exemptionis ab examine, non est illi contrarium, ut probatum fuit.

3. Nec obicitas, Regularem pati illud examen ab Episcopis, antequam prædicandi licentiam obtineat: imò à multis obligari iuramento interposito se ordinationes Diocesis obseruaturum. Respondeo primò, illud examen ab omni Regulari non sustineri, nam notum est omnibus à Fratribus Minoribus Capucinis non tolerari: si alius illud sustinet, non propterea amittitur priuilegium; ut in 1. tract. probatum est: sed violentiæ, & iniuriæ sibi factæ indulgens, priuilegium non vitiat. Quod similiter facit cum iureiurando pronuntiat, se seruaturum Diocesis ordinationes quæ si non æquiuocè iuret, non dubito quin peccet. Potest autem amphibologice verbis iuramentum exprimentibus, vel, & melius, verba illa exprimeret absque iurandi intentione. Nam sicuti incompetente Iudice illud à non suo subdito extorque in iudicio potest non subditus id facere, cur similiter id agere non potest Regularis, cum ab Episcopis vtpote iudicibus incompetentibus, iurare cogitur: Aduertant autem Illustrissimi Domini Episcopi, quod hoc agendo grauius peccant; cum actum iurisdictionis, & torture exerceant in non subditum sicut illis hoc prohibitum tum ex iure, tum ex priuilegijs: ut alibi diximus. Hucusque Bruno.

4. Sed licet hæc de iure videantur procedere, tamen Praxis est in contrarium, nam Regulares praedicare volentes extra suas Ecclesias, examini Episcoporum se subiiciunt; & ita ex declaratione Sacrae Congregationis tenet etiam Pater Lezana in *summa tom. 3. verb. Concionatores Regulares num. 7.* Vnde Reuerendissimus, & amicissimus Pater Bordonus munc merito Generalis suæ Religionis in *Consl. Regular. tom. 1. ref. 7. num. 17.* Postquam adduxisset Bullam Leonis X. à Bruno adductam, sic asserit; Dixi de iure, quia in Praxi seruatur oppositum volentibus Episcopis examinare Regulares, licet à suis Prælatibus approbatus, prædicaturos in alienis Ecclesiis; & in confirmationem huius praxis fuit resolutum 22. Ianuarij 1628. posse Episcopos examinare Regulares prædicatores in Ecclesiis suorum non Ordinum, teste Aldano *titul. 4. num. 10.* apud Barbosa *ad cap. 2. sess. 5. numer. 20.* eam resolutionem se non vidisse authenticam asserit Peyrinus citatus, sed non passim extermindandæ sunt resolutiones Sacrae Congregationis vti adulterinæ, maxime cum constat de tempore, & loco, pro quo data fuerunt, ut de hac clarum est apud præcitatos; illæ verò sunt suspectæ, quæ carent tempore, loco, & personis, in quarum fauorem emanarunt. Ita Bordonus.

5. Non deseram tamen adnotare, sententiam Patris Bruni docere etiam Pellizzarium in *Manual. Regular.*

Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 4. sect. 1. num. 2. & 23. qui postea num. 24. sic asserit; Monitos hic velim Regulares ipsos iniuste quari de Episcopis, quod eos nolint admittere sine examine ad predicandum in Ecclesiis non sui Ordinis; cum potius ipsi debeant id sibi impingere: cum aliqui illorum ad comparandum aliquid leve lucrum nobilissimum predicandi ministerium vile nimis efficiant; dum per litteras Principum suggestum aliquem, & quidem etiam rusticum de manibus Episcoporum extorquent, ita importune, vt eos cogant subire onera, quae alioqui nullatenus subirent; non ergo tantam sui faciant copiam, & tunc Episcopi ex penuria concionatorum cogentur ad ipsos recurrere, sibi que magni beneficii loco ducentes, quod acciperentur tales suggestus, alias minus spectabiles, sententiam quoad hoc mutabunt, & seruantes iura Regularium, non amplius eos subiticiunt examini. Haec Pellizarius.

RESOL. LV.

An Regulares predicantes in aliena Ecclesia sine licentia Episcopi possint ab eo puniri? Et an Parochus possit dare licentiam viro docto, & noto etiam Regulari, vt bis, vel ter concionetur in sua Ecclesia sine Episcopi approbatione? Et an Praedicator Regularium non debeant ab Episcopo examinari; Sed tantum requiratur eius licentia ad predicandum? Et notatur, quod Concionatores Regularium semel approbati in vno Episcopatu, itinerantes possint predicare, vbi voluerint, non contradicente Parocho, & non obstante proprio Episcopo loci. Ex p. 3. tr. 2. Ref. 111.

§. 1. Respondet negativè Tamburinus de iure Abbatis tom. 2. disp. 1. quest. 4. num. 3. Campanili in dicitur. in. can. vubr. 12. cap. 13. num. 10. Rodriguez in compend. qq. Regular. verb. Praedicatores numero 1. & alij, ex Declaratione sacrae Cardinalium sub his verbis. Congregatio Concilij censuit Regulares, qui absque licentia Episcopi praedicauerint in Ecclesiis, quae suorum Ordinum non sunt, tamen decreto eiusdem Concilij c. 2. sess. 5. contradixerint, non posse tamen puniri ab Episcopo, sed tantum a suis Superioribus.

2. At his non obstantibus Laurentius de Peyrinis in primis. Minim. tom. 1. cons. 2. Sixti IV. §. 11. n. 21. & Barbosa de potest. Episc. part. 3. alleg. 76. n. 24. contrarium docent ex Bulla Greg. XV. quae incipit, Inscrutabile, data Nonis Febr. 1622. vnde aduertant Regulares, quid faciunt.

3. Notat etiam Rodriguez, & Barbosa vbi supra, Parochum, seu Curatum posse dare licentiam viro docto, & noto, etiam Regulari, vt bis, vel ter concionetur in sua Ecclesia sine Episcopi approbatione. Imò, & Concionatores Regulares semel approbati in vno Episcopatu, itinerantes possunt predicare vbi voluerint, non contradicente Parocho, & non obstante proprio Episcopo loci, ex concessione Gregor. XIII. facta Societati Iesu, qua per communicationem frui possunt alij communicantes in priuilegijs. Vide Villalobos in sum. tom. 2. tract. 35. diff. 5. n. 2. Ioann. de la Cruz. de Statu Relig. lib. 1. c. 6. dub. 2. concl. 3. Portel vbi supra, n. 16. Barbosa vbi supra, n. 16. & 27. Miranda art. 4. concl. 1. & alios.

4. Non desinam tamen hic adnotare, id quod habet Miranda in manual. Pralat. tom. 1. quest. 50. art. 2. Barbosa de potest. Episc. part. 2. allegat. 76. n. 23. & Rodriguez vbi supra, n. 2. nempe probabile esse, quodd Tom. VII.

Praedicator Regularis, etiam iuxta Conc. Trid. non debent ab Episcopis examinari, quia in Superiori eiusdem decreto tantum requiritur ipsorum licentia ad predicandum extra suas Ecclesias, & nullum fit verbum de examine, vt patet legenti textum Concilij, sed contrarium obseruatur in praxi DD. Episcopis.

RESOL. LVI.

An Praedicator Regularis, quam saeculares peccent mortaliter concionando sine licentia Episcopi? Et an praedicator sine tali licentia possit excommunicari? Et an in transgressione talis praeccepti detur paruitas materiae, vt si quis praedicaret semel, aut bis, possit excusari a peccato mortali? Ex part. 8. tract. 7. & Misc. Resol. 17.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Passus in Floribus Theologiae sacramental. & moral. vers. Predicatio, num. 4. Affirmatiuam verò Caietanus in Summa, vers. Praedicatorum peccata, & Nauarrus c. 21. n. 141. Et vttramque sententiam tanquam probabilem videtur admittere Ioannes Machadus de perf. confess. tom. 2. lib. 4. part. 2. tract. 1. docum. 5. n. 3. vbi sic ait. Tambien es dudoso que pecado sea predicar sin licentia legitima, Cayetano, y otros senten, que es mortal, pero otros muchos juzgan, que no llega a serlo quando la doctrina no es falsa, o scandalosa. Ita ille.

2. Sed ego prorsus teneo sententiam Caietani esse sustinendam, quam docet Fernandez in exam. Theolog. moral. part. 4. cap. 15 §. 2. num. 10. Emanuel Sá versiculo Praedicare, num. 4. male citatus pro contraria sententia, & noelissime docet Bordonus in consilijs Regular. resolut. 7. num. 28. vbi sic asserit: Praedicator sine licentia peccat mortaliter, quia faciunt contra illud Sacrae Scripturae. Quomodo predicabunt nisi mittantur? praeterquam quod Praedicator sine licentia \* possunt excommunicari, ex cap. excommunicatus, §. quia vero, de haer. Excommunicatio autem secundum communem Doctorum opinionem supponit peccatum mortale; ergo isti peccant mortaliter. Vnde Portel. versic. eod. n. 1. vbi facit mentionem de ea excommunicatione iuris, quam bene dicit esse comminatoriam, non latae sententiae. Ita Bordonus: vnde miror, quo pacto Machadus potuit dicere, plures Doctores tenere negatiuam sententiam.

3. Sed quia in transgressione talis praeccepti danda est paruitas materiae; cogita, an si quis (verbi gratia) semel praedicaret sine licentia, possit a peccato mortali excusari.

\*Sup. hoc infra in Ref. 60. §. Sed haec, cursum ad medium, vers. Qui vero, & in alio §. eius not.

Quoad hoc lege doctrinam, §. Notat. praecedentis Ref. & alterius, §. eius annor.

RESOL. LVII.

An Episcopus possit suspendere licentiam Regularibus praedicandi solum in casibus a iure expressis? Et quid circa hoc Sacra Congregatio declarauit? Et an Episcopi possint examinare Regulares volentes praedicare? Ex part. 7. tract. 12. & Misc. 3. Ref. 56. alias 28.

§. 1. \* Affirmatiuè respondet P. de Bellis in citat. Alleg. Assump. vltim. Apoc. 2. Corol. 4. numero primo, & sequentibus, vbi sic ait. Las causas iustas, i legitimas por las quales puede el Obispo suspender a Regulares licentia de predicar, son leis; Tres señala el Concilio Lateran. sess. 11. La primera, si predica milagros falsos, o inciertos: segunda

\*Quoad contentum in hoc § supra cursum pro parte in Ref. 44. §. Quartus. Sed lege ibi doctrinam §. Hoc supposito. & vide etiam Ref. & §. not. sequ. huius Ref.